

Menno Tamminga: Versterk met onze goede pensioenen onze eigen positie en speel geen gidsland

Posted on 1 oktober 2024 by Menno Tamminga

Nederland weet het altijd beter. En het is een hardnekkig misverstand in Den Haag dat de rest van de wereld op onze stokpaardjes zit te wachten.

Neem het vorige week gepubliceerde rapport van de WRR, een 'denktank' die het kabinet adviseert. Titel: *Europese vergrijzing in het vizier*. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid ziet, kort gezegd, de Europese vergrijzing als een serieuze bedreiging voor Nederland. Daarom moet minister-president Dick Schoof er bij Europese regeringsleiders op hameren dat zij iets doen aan de dreigende uitgaventsunami die met de vergrijzing gepaard gaat.

Zouden de regeringsleiders in Parijs, Berlijn en Rome het rapport inmiddels hebben laten vertalen en met rode oortjes lezen? Zouden Macron, Scholz en Meloni schrikken van hun toekomst die de WRR schetst?

Slecht voorbereid

Dit is er aan de hand: de meeste landen in de Europese Unie zijn niet of slecht voorbereid. Burgers leven langer. Zij krijgen langer een oudedagsuitkering. Ze hebben meer zorg nodig. Tot overmaat van ramp zijn er minder (oudere) jongeren om de economische groei op het vereiste peil te houden.

Het goede nieuws is: Nederland is de grote uitzondering. Wij hebben het voordeel van een pensioenspaarvarken met maar liefst 1.500 miljard euro beleggingen. Nederland is Europees kampioen pensioenen. Het geld voor bestaande en toekomstige pensioen ligt al klaar. Andere landen moeten dat nog maar zien te krijgen. Bovendien verloopt de vergrijzing elders in Europa sneller dan bij ons.

Goed gedaan, Nederland, zou je zeggen. Maar de WRR ziet donkere wolken. Andere Europese landen zullen steeds meer hoofdbreken krijgen om hun begrotingsuitgaven te beheersen. De vergrijzing kan de economische groei drukken. Economische stagnatie dreigt. En Nederland is dan twee keer de klos.

Eén keer omdat Nederland als exportland bij uitstek zaken doet in Europa, zodat er minder te verdienen is. De tweede keer omdat er meer kans is op begrotingsontsporingen, ongeremde staatsschulden, extra politieke druk om de rente laag te houden ook als de inflatie stijgt vanwege bijvoorbeeld krapte op de arbeidsmarkt.

Omdat Nederland het meeste pensioengeld heeft, zijn onze gepensioneerden de grootste verliezers als de inflatie niet wordt beteugeld.

Schrik, schrik

De risico's zijn duidelijk en urgent. Maar toch knaagt er iets bij het lezen van het WRR-rapport. Het gaf me zo'n nostalgisch gevoel. Een déjà vu. In 1997, kort voor de invoering van de euro, klonken er namelijk ook waarschuwingen voor de Europese bedreigingen voor Nederlandse pensioenen.

Politici schrokken zich een hoedje toen bleek dat in de Nederlandse pensioenwereld grote zorgen leefden over de euro. Zouden de zuidelijke landen met hun reputatie van laks begrotingsbeleid met ontsporende staatsschulden niet de inflatie aanwakkeren? Dat zou de waarde van de euro ondermijnen. En dus de Nederlandse

pensioenen treffen waar zij het meest kwetsbaar zijn: oplopende inflatie.

Geloofsartikel

De toenmalige minister van Financiën, Gerrit Zalm (VVD), noemde de zorgen om een hogere 'euro inflatie' niet verstandig. Nee, logisch, het kabinet had geen behoefte aan bange burgers. Dat zou het draagvlak voor de ongewisse invoering van de euro alleen maar ondermijnen.

Bovendien is de Europese Unie, voorheen de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (1952), voorheen de Europese Economische Gemeenschap (1958), een geloofsartikel in de Nederlandse politiek. Wie dat in twijfel trekt, plaatst zich buiten de discussie.

En nu begint de WRR er weer over....

Afscheid van de euro?

Niet dat de WRR met een radicale oplossing komt, zoals afscheid nemen van de euro. De regeringsadviseur klampt zich vast aan onderzoek dat Nederland met zijn open, op export gerichte economie meer dan andere landen heeft geprofiteerd van de uniforme Europese markt.

De WRR draait de oplossing om. Nederland moet juist ándere Europese landen overtuigen van ons gelijk. Het is te laat voor die landen om een pensioenstelsel à la het onze op te bouwen, maar andere acties zijn er genoeg.

Hoe zouden Macron, Scholz en Meloni reageren als Dick Schoof hen komt adviseren dat zij hun arbeidsmarkt moeten hervormen? Dat hun werknemers en ondernemers hun productiviteit moeten verhogen. Dat hun kiezers langer moeten doorwerken, zodat de vergrijzing betaalbaar blijft. En dat zij niet moeten proberen de extra vergrijzingsuitgaven te financieren met hogere extra staatschulden.

Ze zullen zeggen: gefeliciteerd Dick. Jouw land is een bofkont. Jij wilt op verschillende terreinen een opt-out van Europese regels, nou, hier heb je al decennia een opt-out. Nederland staat met zijn pensioenen geïsoleerd in Europa, dat weet je. Het kon Mario Draghi als president van de Europese Centrale Bank niks schelen dat zijn ultralage rentepolitiek de Nederlandse pensioenen saboteerde. Het

was namelijk de reddingsboei van de andere landen. Zo zal het in de volgende crisis wéér gaan.

Laat pensioenfondsen beleggen in de meest rendabele regio's

Als Schoof na zijn buitenlandse bezoeken terug is in Den Haag is hij een ervaring rijker. Met gidsland spelen maak je geen politieke vrienden.

Wat dan wel? Gebruik het pensioenspaarvarken en het vergrijzingsvoordeel van Nederland voor een sterke eigen positie. Kies voor een concurrerend bedrijfsleven. Laat de beleggingsmarkt zijn werk doen. Dus: geef pensioenfondsen alle ruimte om te beleggen in regio's met hogere groei én rendementen dan in Europa. Stop politieke druk voor pensioenbeleggingen in maatschappelijk projecten in Nederland zonder duidelijk financieel voordeel. En zeg gewoon eens nee als Europa aanklopt voor extra geld voor programma's met mooie namen maar zonder heldere en realiseerbare doelstellingen.

Europa is namelijk best belangrijk, maar ook best een gevaarlijke politiek-economische plek voor onze pensioenen.

[Menno Tamminga](#) is economisch columnist van Wynia's Week. Eerder was hij redacteur en columnist van Het Financieele Dagblad en van NRC Handelsblad.

Wynia's Week verschijnt nu drie keer per week! De groei en bloei van Wynia's Week is te danken aan de donateurs. Doet u al mee? **Doneren kan op verschillende manieren. Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!**